

m-es terület lehumuszolására került sor. A területen húzódozó laza szerkezetű Árpád-kori település objektumainak csak egy részét tudtuk feltárni: karámok, gödrök és cölöpszerkezetű felszíni építmények nyomai kerültek elő. A feltárást az időjárás miatt befejezni nem tudtuk.

BALOGH CSILLA

238. Pécs, Alsómakár u. 5/a.

(Baranya megye) A

1999 februárjában egy ismert helyű, és Kiss Attila, valamint Kárpáti Gábor által korábban már részben megásott avar kori temető 8 sírja került elő leletmentéskor. Mellékletet csak a felnőtt férfiak és egy fiatal fiú sírjában találtunk. Ezek vaskések, vaskarikák, tűzgyújtó készülékek voltak. Az 1. sírban talált aranypé debatesz valószínűleg egy 7. század elején vert bizánci pébesz korabeli, rossz minőségű hamisítványa. A leletmentésen jelen volt Krasznai Péter rajzoló.

GÁBOR OLIVÉR

239. Pécs, Ágoston tér

(Baranya megye) Á, Kő

A 13. században alapított Ágoston-rendi kolostor lokalizálása csak 1988-ban történt meg. Ekkor egy aknamélyítős kutatóaknában a kolostortemplom DNyi ferde falpillére és a mellé helyezett sírok kerültek elő.

1995-ben az „É-i kerülőút” előkészítési földmunkái során megbolygatták a temetőt, sőt a templom falát is. A munka leállítását után rövid leletmentő ásást végeztünk. A Ny-i zárófal D-i szakaszát és a templom D-i falának 10 m-es részletét kibontottuk. A kolostor megmentésének érdekében a városi önkormányzatnál elértük az út áttervezését.

1999. májustól novemberig tartó időszakban az építkezés ütemének több időszakában mentőfeltárást végeztünk. A teljes feltárást az idő-, és pénzhány miatt nem történt meg.

A munka során az alábbi megfigyeléseket tettük:

A szabályosan keletelt templom széle áthúzódozik a Felsőhavi utca 4. számú ház területére. A templomhajó hossza 33,4 m, szélessége 13,4 m. A Ny-i fal sarkain két ferde pillér, a D-i falon egy középső és egy sarokpillér van (mindkettő merőleges a falra). A Ny-i és a D-i fal felmenő szakasza 20–30 cm magasságig megmaradt. Az É-i fal (vakolatnyomatokkal) 150–170 cm magasságig áll. A falvastagság az É-i és Ny-i falaknál 1 m, a D-i falnál 1,2 m. Padló, vagy padozat nem maradt meg. Eredeti épülettagozat külső, élszedett lábazati párkány a hajó É-i sarkában 1,5 m hosszúságban maradt meg.

A Ny-i, egykor béletes kapu szélessége 2,2 m. Az ÉNy-i ferde pillérben 1 m széles, élszedett átjáró van a kolostor felé. A templomhajó É-i sarkában 2,5 m széles, 5,8 m hosszú helyiség van, Ennek Ny-i fala 1,2 m széles, K-i fala pedig a szentélyzáró fal a diadalív magasságában. A helyiség valószínűleg egy belső torony alapja.

A szentély hossza ismeretlen, a Felsőhavi u. 4. szám alá nyúlik, a háziak szerint a pince végéig. Itt valószínűleg a nyolcszög három oldalával záródozó szentély DK-i szöglete található. A feltárt szentélyszakasz az út alatt van, közművekkel roncsolt. A szentély belső szélessége 8,8 m, a fal vastagsága 1,1 m. A szentélyben belső kriptasor rajzolódozik ki az álló épület fala mentén. Ez a fal és a későbbi pince a sírokat megsemmisítette.

A kolostor (Baranyában egyedülálló módon) a templomtól É-ra helyezkedik el. A kolostor K-Ny-i és É-D-i kiterjedése ismeretlen. Ny-on az egykori malomárokkal roncsolták el, de valószínű azt a fal mellé állították. K-en a Felsőhavi utca házai takarják. É-on a Felsőhavi utcában egy minimális faltöredék van. Ez jelölheti az É-i kiterjedés határát.

A kolostor udvara 14,5 m széles, D-i oldalához közel egy kútház van (belső méretei: hossza 4,4 m, szélessége 4 m). A kerengő változó szélességű. Az udvar alatt 3,2 m, a Ny-i szakasz 3,2 m, a K-i szakasz 2,8 m. A kolostorépület belső tagoltsága csak töredékesen ismerhető fel. A szentély mellett öt helyiség van, a Ny-i szakaszon hat. A Ny-i szakaszon tapasztaltuk, hogy a templom elé kihúzódozó kolostorszárnyat (a vastagabb falú építési fázist) átalakították.

A 17. század végén még állt a szentély, a templom és a kolostor már létezett. A bontás nyomait, illetve a helyszínen elégetett és oltott mészkövet a templom bontásából szereztek. Ennek bizonyítékai a helyszínen maradt mésztároló fahordók, amelyeket az elbontott falak, falszakaszok alapozó árkába mélyítették (pébesz például a templom É-i falát egy helyen kitermelték). Sírfeltárást nem végeztünk. Az útfelújítás és a tér átalakítása során több faltöredéket is feltártunk. Ezek között a legjelentősebb a mai templom É-i falához csatlakozó épülettöredék, amely az egykori dzsámi előterének (haram) alapja. Az épületrész 2,7 m belső szélességű, hossza 5,4 m. Fala rossz minőségű, homokos habarcsba rakott kő. A tervező építés e falakra alapozva bemutatja a helyszínen az előcsarnokot.

KÁRPÁTI GÁBOR

240. Pécs, Püspökvár É-i kert

(Baranya megye) Á, Kk, Kú

A már feltárt középkori egyetem épületének helyreállítása során a védőépület északnyugati sarokcsatlakozása alapozási munkájánál leletmentést végeztünk. Itt az épület északnyugati sarkánál feltártuk a román kori püspöki palota nyugati és északi falának ÉNy-i sarokcsatlakozását. Ugyanis az egyetem északi falával párhuzamosan húzódozik a román kori palota északi záródozó fala, az egyetem nyugati fala viszont ugyancsak román kori falra alapozott. Az ÉNy-i sarok feltárása során sikerült meghatározni a falhoz csatlakozó külső szintet, valamint a fal alapozási talpszintjét.

A munka során megnagyobbított kutatóárokban a már említett püspöki palota északi falának nyugati folytatásában a falsaroknál az ugyancsak román kori 70 cm